7/516

ACELE

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

22.07.03* 45395

Sayı: B.02.1.HM.0.EKA-08.02-20/
Konu: Soru Önergesi Hk.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: (a) 21.05.2003 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-153/2259 sayılı yazınız.
(b) T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nın 18.06.2003 tarih ve B.02.1.DPT.0.08.04-33/2061 sayılı yazısı
(c) T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın 10.06.2003 tarih ve B.09.0.APK.0.22.00.00.17/047 sayılı yazısı
(d) T.C. Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün 9.06.2003 tarih ve B.02.0.TAY-600/346 sayılı yazısı

İlgi (a)'da kayıtlı yazıda, Tunceli Milletvekili Sinan Yerlikaya'nın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve koordinatörlüğümüz çerçevesinde cevaplanması istenen 7/750-2200 sayılı yazılı soru önergesinin sureti ekli olarak gönderilmiş ve süresi içinde cevaplandırılması talep edilmiştir.

Söz konusu soru önergesi ile ilgili olarak T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nca hazırlanan cevap metni ile ilgi (b), ilgi (c) ve ilgi (d) yazılarının sureti ilişikte sunulmaktadır.

Bilgileri ile gereğini arz ederim.

Ali BABACAN
Devlet Bakanı

EKLER
EK-1 Yazı (4 Adet-8 sayfa)

DAĞITIM:
Bilgi:
Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'ne

7/516

Tunceli Milletvekili sayın Sinan YERLİKAYA Tarafından Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) ve Zorunlu Deprem Sigortası İle İlgili Olarak Sorulan Sorulara İlişkin Cevaplar

1. **Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) Türkiye genelinde, 12 milyon 988 bin 665 konuttan 1 milyon 849 bin 622'sinin, DASK poliçesi yaptırdığını ifade ediyor. Aralık 1999'da zorunlu deprem sigortasıyla ilgili yayımlanan 587 sayılı kanun hükmünde kararname neden kanunlaştırılamıyor?**

Zorunlu Deprem Sigortasına Dair 587 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin bazı değişikliklerle kanunlaşması için önceki hükümet döneminde hazırlanan "Zorunlu Deprem Sigortası Kanunu Tasarısı", görüşülmek üzere bir önceki yasama döneminde TBMM Genel Kurul gündeminde bulunmakta idi. Ancak, Meclisin yenilenmesi ile hükümsüz kaldığından dolayı iade edilen adıgeçen Kanunu Tasarısı, bilahare, depremin dışında kalan diğer doğal afetleri de kapsayacak şekilde Hazine Müsteşarlığınca gözden geçirilerek "Doğal Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı Taslağı" adı altında yeniden hazırlanmış ve 7 Nisan 2003 tarihinde Başbakanlığa iletilmiştir. "Doğal Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı" gerekli çalışmalar tamamlanıp en kısa zamanda TBMM Başkanlığına gönderilecektir.

2. **Mart 2001'den beri devletin bir depremden sonra afet konutu yapma veya afet konutu kredisi açma yükümlülüğünü kaldırarak buna alternatif olarak bu zorunlu deprem sigortası sistemi getirildi. Bugün gelinen noktada bu karar, nasıl bir tabloyu ortaya çıkartmaktadır?**

Zorunlu Deprem Sigortasına Dair 587 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan temel yaptırımlardan biri, Devletin afetlerle ilgili mevzuattan kaynaklanan yükümlülüklerinde yapılan değişikliktir. Zorunlu deprem sigortasının uygulamaya konmasını takiben, 27 Mart 2001 tarihinden itibaren, zorunlu deprem sigortası yaptırması gerekirken bunu ihmal edenler, bu sigorta kapsamında karşılanacak zararlar için doğal afetlerle ilgili mevzuat çerçevesinde hak sahibi olamamaktadırlar. Bunun anlamı, zorunlu deprem sigortasının uygulanmaya başlaması ile birlikte Devlet artık afet konutu yaptırmamaktadır. Devletin eskiden var olan bu yükümlülüğü, artık yerini zorunlu deprem sigortasına bırakmıştır. Ancak, sistemin yeni olması nedeniyle sigortalılık oranında henüz istenen yüksek rakamlara ulaşılamamıştır. Bu nedenle, son yaşanan Bingöl depremi nedeniyle bir defaya mahsus olmak üzere afetzedelere hak sahibi olma olanağı sağlayacak bir düzenleme yapılmaktadır.

Ülkemizde de zorunlu deprem sigortası uygulaması ile; konut sahiplerine konutları ile ilgili olarak, Devletin bütçe imkanları ile ilişkili olmaksızın ve

maddi kayıpları derhal telafi eden somut bir güvence temin edilmektedir. Aynı zamanda, ödenen küçük miktardaki sigorta primleri yoluyla sosyal dayanışmanın gereği en iyi şekilde gerçekleştirilmiş olmakta, ülke çapında risk paylaşımı sağlanmakta, yeterli iç kaynaklar birikinceye kadar riskin belli bir kısmı reasürans yoluyla uluslararası piyasalara plase edilmektedir.

Oluşturulan yeni sistem, kısa zamanda başarılı bir performans ortaya koymuş ve yaklaşık 2,5 yıllık bir sürede ülkemizde yaşanan 45 deprem olayında 3 bin 430 kişiye toplam 4,5 trilyon TL tazminat ödemesinde bulunmuştur. DASK'ın 2003 yılı için tek bir deprem olayında hasar ödeme gücü yaklaşık 1 milyar dolar düzeyine erişmiştir.

Ülkemizde yaşanan zorlu ekonomik koşullara rağmen zorunlu deprem sigortası poliçelerinin sayısı, uygulamanın başlamasından sonra bir yıl içinde 2.430.000 rakamına ulaşmıştır. Sağlanan bu büyüklük, deprem sigortasında daha önceki yıllarda sağlanan rakamların çok üzerinde bir sonucu ve toplam sigortalanabilir konut stokunun yaklaşık %20 sini ifade etmektedir. Ancak, 2002 yılı başından itibaren toplam poliçe sayısında bazı düşüşler yaşanmaya başlamıştır.

Halen ülkemizin batı bölgelerinde sigortalılık oranının %30 ve ülke genelinde %15 düzeyinde olmasına karşın bu oran, özellikle doğu ve güney doğu bölgelerimizde genel olarak %5'in altında bulunmaktadır. Bununla birlikte, halkımızın bu konuda daha çok bilinçlenmesi, ekonomideki iyileşmelerin devam etmesi ve KHK şeklindeki mevcut düzenlemenin kanunlaşmasının ardından kısa zamnda sigortalılık oranında ülke çapında önemli artışlar olacağı beklenmektedir.

21 Mayıs 2003 tarihi itibariyle zorunlu deprem sigortasına ilişkin bazı veriler şu şekildedir:

Toplam poliçe sayısı	: 1.915.772
Toplam teminat	: 45 katrilyon TL
Toplam prim	: 70 trilyon TL
Konut başına ortalama teminat	: 24 milyar TL
Konut başına ortalama prim	: 37 milyon TL

Tüm dünyada ve özellikle gelişmiş ülkelerde afetlerden kaynaklanan maddi kayıplar sigorta sistemi yoluyla tazmin edilmektedir. 1999 Marmara depremi sonrasında uygulamaya konan zorunlu deprem sigortası, bir deprem bölgesi olan ülkemizde depremden kaynaklanan maddi kayıpların giderilmesinde çok önemli bir yere sahip çağdaş bir uygulamadır. Halen bu uygulama, benzer doğal afet riskleri ile karşı karşıya bulunan pek çok ülke tarafından örnek uygulama olarak anılmakta ve başarısı yakından takip edilmektedir.

3. Zorunlu Deprem Sigortasından toplanan ve bir havuzda biriken paralar nereye harcanmaktadır?

DASK kaynaklarının hangi harcamalarda kullanılabileceği hususu 587 sayılı KHK'da ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Buna göre, Kurum kaynaklarının, Kurum tarafından temel olarak şu amaçlar doğrultusunda kullanılabileceği hüküm altına alınmıştır:

- Kurumun yönetimi ve işleyişi için gerekli olan masraflar,
- Deprem durumunda, Kurum tarafından sigorta edilen binalara ait tazminat ödemeleri,
- Hasar tespit işlemlerine ilişkin ödemeler,
- Reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sağlanan korumaya ilişkin ödemeler.

Halen DASK'ın en önemli harcama kalemi, üstlenilen risklerin önemli bir kısmı reasürans yoluyla uluslararası piyasalara plase edildiğinden dolayı reasürans primi ödemeleridir. 2003 yılı için DASK tarafından 740 milyon ABD Doları tutarında reasürans koruması temin edilmiştir. Bu korumanın tamamı, uluslararası derecelendirme kuruluşlarınca en az A ve üzeri düzeyde derecelendirilen önde gelen uluslararası reasürörlerden sağlanmıştır.

Diğer önemli bir harcama kalemi ise deprem nedeniyle yapılan tazminat ödemeleridir. DASK kuruluş amacı doğrultusunda, ülkemizde çeşitli tarihlerde meydana gelen 45 deprem olayında 3 bin 430 kişiye toplam 4,5 trilyon TL tazminat ödemesinde bulunmuştur. Yaklaşık 2,5 yılda meydana gelen ve DASK tarafından tazminat ödemesi yapılan depremlerin çokluğu, aynı zamanda, Zorunlu Deprem Sigortası uygulamasına ülkenin ne denli ihtiyaç duyduğunun da bir göstergesi durumundadır.

Kurumun biriken kaynakları, DASK Yönetim Kurulunca belirlenen ilkeler ve kısıtlar çerçevesinde; likidite (hızla nakite çevrilebilme), anapara güvenliği, getiri oranı gibi unsurlar göz önüne alınarak profesyonel bir yaklaşımla yatırıma yönlendirilmektedir. Bu unsurlardan likidite ile anapara güvenliğine birinci derecede önem verilmekte ve böylece DASK'ın olası bir depremde yükümlülüklerini hızla yerine getirebilmesi sağlanmaktadır. Yatırım araçları içinde; vadeli TL mevduatı, vadeli döviz mevduatı, Hazine bonosu ve tahvili, repo, yatırım fonları ve benzeri enstrumanlar bulunmaktadır.

7/516

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
MÜSTEŞARLIĞI
(İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü)

SAYI : B.02.1.DPT.0.08.04-33/2061

KONU:
Soru Önergesi

18 HAZİRAN 2003

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞINA

08.02-10
İlgi: 2.6.2003 tarih ve 33786 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ile Tunceli Milletvekili Sinan YERLİKAYA'nın 7/516-1701 sayılı soru önergesinin Teşkilatımızı ilgilendiren bölümlerinin cevaplarının Müsteşarlığınıza iletilmesi talep edilmektedir.

Önergede yer alan hususlar genellikle uygulama ile ilgili olup sorunlar yapılanma ya da mevzuattan ziyade etkili uygulama eksikliğinden kaynaklanmaktadır. 6'ncı soruda bir Deprem Bakanlığının kurulmasının düşünülüp düşünülmediği sorulmaktadır. Kalkınma Planları, Yıllık Programlar, Hükümet Programı ve Acil Eylem Planında bu yönde bir ilke, politika ya da tedbir bulunmamaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

H. İbrahim AKÇAY
Müsteşar a.
Müsteşar Yardımcısı

Müsteşarlık
Hazine Müsteşarlığı
18.06.03 063977
Şube ve No

Adres: Necatibey Caddesi No.108 06100 / ANKARA
Tel : 0 (312) 2321077
0 (312) 2308720 (60 Hat)
Fax : 0 (312) 2321067

7/516

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
ANKARA

SÜRELİ
10 HAZİRAN 2003

SAYI : B.09.0.APK.0.22.00.00.17/ /047
KONU: Tunceli Milletvekili
V.Sinan YERLİKAYA'nın
Yazılı Soru Önergesi

BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞINA

İLGİ : 02.06.2003 tarih ve B.02.1.HM.0.EKA-08.02-10/33786 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, Tunceli Milletvekili V. Sinan YERLİKAYA'nın Doğal Afet Sigorta Kurumu (DASK) hakkında, Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, T.B.M.M. **7/516** Esas sayılı Yazılı Soru Önergesi incelemiş olup, Bakanlığımızı ilgilendiren 4. ve 5. sorularda yer alan konulara ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Bakanlığımızca, depreme dayanıklı yapı tasarımı ve hesap ilkeleri ile ilgili her türlü araştırma ve çalışmalar yapılmakta ve bu konudaki gelişmeler sürekli takip edilmektedir.

Genel olarak projesi "Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik" ile TS- 500 "Betonarme Yapıların Hesap ve Yapım Kuralları" standardına ve projesine uygun olarak inşa edilen binaların deprem davranışlarından çıkarılmış herhangi bir olumsuzluk bulunmamaktadır. Ancak, depreme dayanıklı yapı inşa edilmesi sadece iyi hesap yöntemleriyle sağlanmadığı gibi, deprem sırasında meydana gelen hasarların büyük çoğunluğu imalata yönelik uygulamaların kalitesizliğinden kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde daha eski tarihlerde yapılmış yapılar, deprem güvenlik düzeyi halen yürürlükte olan mevcut Yönetmelik seviyesinin altında kaldığından, olası depremlerde çeşitli şekillerde hasar görecek binalar ile önceki depremlerde meydana gelen hasarların giderilerek, mukavemetin deprem öncesi düzeyinin üzerine çıkarılması için pek çok sayıda yapının güçlendirilmesi gerekmektedir.

./...

Yönetmelik, genellikle yeni inşa edilecek yapılarda uyulması gereken koşulları belirlemektedir. Oysa, hasarlı ve hasarsız yapıların deprem güvenliği ve güçlendirme ihtiyacı için hesap yöntemi ve uygulama ayrıntılarını belirleyen maddenin bir bölümünün "Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmeliğe" eklenmesi ve Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra yapılan inceleme ve gelişmeler ile bilgi ve deneyim birikimi sonucu ortaya çıkan değişikliklerin hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Söz konusu yönetmeliğe ilavesi gereken maddeye ilişkin olarak, "Yapıların Onarım ve Güçlendirilmesi" konusunda, Afet İşleri Genel Müdürlüğünün Deprem Araştırma Dairesi Başkanlığınca bir taslak hazırlanmış ve yapılması düşünülen değişiklik teklifi çeşitli üniversite, kurum ve kişilerin görüş ve önerilerine sunulmuş olup, bunun sonucuna göre, gereken yasal değerlendirme ve uygulamalar yapılacaktır.

Bilginizi ve gereğini arz ederim.

Şahin YILDIRIM
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

10.06.03 061224

7/516

T.C.
BAŞBAKANLIK
Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.0.TAY- 600/ 346 09/06/2003

KONU : Soru Önergesi Hk.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞINA

İLGİ : 02.06.2003 tarih ve B.02.1.HM.0.EKA-08.02-10/33627 sayılı yazınız.

Tunceli Milletvekili Sayın Sinan YERLİKAYA tarafından Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen ve ilgi yazı ekinde bir sureti gönderilen soru önergesinin cevaplandırılmasında değerlendirilmek üzere hazırlanan bilgi notu ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Alpaslan KAVAKLIOĞLU
Genel Müdür V.

10.06.03 061279

EKLER :
Ek-1 : Bilgi notu.

ADRES : Atatürk Bulvarı Nevzat Tandoğan Cad. No:2 Kavaklıdere-ANKARA
TELEFON : 0312 425 18 90 0312 425 17 29 0312 425 21 82 Santral: 428 22 30
FAX : 0312 425 45 36
e-mail : tay @ basbakanlik.gov.tr

7/516

Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma Projesi
Zorunlu Deprem Sigortası ve Kurumsal Yeniden Yapılanma
Bilgi Notu

Zorunlu Deprem Sigortası, Dünya Bankası tarafından finanse edilen Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma Projesi kapsamında Hazine Müsteşarlığı tarafından uygulamaya konmuştur. Ancak, zorunlu deprem sigortası konusunda çıkarılması gereken kanun projenin başlangıcından bugüne kadar geçen yaklaşık 3,5 yıl içinde çıkarılamadığı için bu sigortayı yaptırmayana herhangi bir cezai yaptırım uygulanabilmesi imkanı yoktur.

Ayrıca cezai bir yaptırım ile sigorta gerçek anlamda bir zorunluluk haline getirilemediği gibi bu süre zarfında yaşanan depremler sonrası rastlanan çeşitli uygulamalar nedeniyle cezbedici olmaktan da uzaklaşmaktadır. Sigortalılık oranının son derece düşük olduğu bazı afet bölgelerinde devletin vatandaşına el uzatması, ülkemiz toplum yapısının kaçınılmaz bir beklentisi olsa da bu durum bu çeşit bir zorunlu sigorta sistemine ciddi zarar vermekte ve inanılırlıktan uzaklaştırmaktadır.

Bu bakımdan sigorta sistemini inandırıcı olmaktan uzaklaştıran ve zorunluluk kavramını sadece isimde bırakan önlemlerden kaçınılmasında ve Zorunlu Deprem Sigortasının öncelikle devletimiz tarafından desteklenmesinde yarar vardır. Zira Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma Projesi "Ulusal Acil Durum Yönetimi Sistemi" bileşeni ile afetlerin devlet ve toplum üzerindeki idari yükünü hafifletmeye ve deprem vb. afetleri yönetilebilir olaylar haline getirmeyi amaçlarken, "Zorunlu Deprem Sigortası" başlıklı bileşeni ise depremlerin devlet bütçesine getirdiği mali yükü hafifletmeyi ve depremlerin neden olabileceği mali kayıplar nedeniyle yüzyüze olduğumuz mali riski sigorta sistemi içinde dünya piyasası ile paylaşmayı amaçlamaktadır.

Gelecekte; zorunlu deprem sigortası uygulamasının tam anlamıyla işlerlik kazanacağı ve gerçekten sigorta yaptırmaya devlet eliyle konut inşa edilmesi uygulamasının sona ereceği kabuluyle ve ülkemiz sigorta piyasasının da paralel olarak gelişeceği varsayımıyla hedef; zorunlu sigortanın depreme dayanıklı yapılaşma yolunda bir araca dönüşebilmesidir. Bu durumda sigorta şirketleri ancak yönetmeliklere uygun olarak tasarlanmış ve inşa edilmiş yapıları sigortalamalı ve gayrimenkul edinme veya kiralama araştırması içinde olan vatandaşlar da bu sayede sözkonusu yapının deprem güvenliği hakkında gerçekçi bir bilgi edinebilmelidir. Uzun vadede, sigorta amacıyla oluşturulan havuzun uzun vadeli zarar azaltma projelerinin finansmanına katkı sağlayacak şekilde kullanılması da mümkün olmalıdır.

Depremle ilgili konularda kamuoyuna doğru ve güvenilir bilgi sunmak; kamu yöneticilerine danışmanlık yapmak; politika ve stratejiler önermek suretiyle deprem zararlarının azaltılmasına katkıda bulunmakla görevli bir değerlendirme kurulu olarak "Ulusal Deprem Konseyi" 21.03.2000 tarih ve 2000/9 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulmuştur.

"Ulusal Afet Bilgi Sistemi"nin kurulması ile uygulayıcı kurumunun Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü olduğu, Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandrma Projesinin "Ulusal Acil Durum Yönetim Sistemi" başlıklı kısmında tariflenmiş olup bugüne kadar ülkemizde afet yönetim yapısında yapılması düşünülen revizyon hayata geçirilemediğinden uygulamaya geçmemiştir. Konu kamu reformu çalışmaları kapsamında değerlendirilmektedir.

Yalnızca deprem konusunda değil, bütün doğal afetler ve göç hareketleri konusunda görev yapmak üzere 14.06.2000 tarih ve 600 sayılı KHK ile Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Çeşitli kurumların katılımıyla yapılmakta olan çalışmalar sonuçlandığında ne seviyede bir yapılanma gerekli olduğu konusunda üst düzeyde karar alınmasında fayda bulunmaktadır.